
Výběr z nově vydaných titulů¹

Vít Marša, FF MU, Ústav religionistiky
e-mail: vitmarsa@mail.muni.cz

**Čornej, P. (2019). *Husitství a husité*. Praha: Nakladatelství Karolinum.
ISBN: 978-80-246-3993-2**

Kniha přináší 16 dříve publikovaných studií, které byly pro tento soubor doplněny a rozšířeny o nové poznatky tak, aby odrážely momentální stav vědeckého bádání. Věnuje se problematice široce chápané husitské epochy, kterou autor vymezuje léty 1402–1485, avšak přihlíží i k aktualizaci husitských idejí v předbělohorském období. V několika tematických blocích přibližuje působení Jana Husa, situaci v husitské Praze, osobnost českého krále Jiřího z Poděbrad, dějepisectví 15. a 16. století i reflexi husitství v moderní české společnosti.

**Čornej, P. (2019). *Jan Žižka: Život a doba husitského válečníka*. Praha: Paseka.
ISBN: 978-80-7432-990-6**

Velká Žižkova biografie z dílny respektovaného znalce husitské doby představuje nepřemoženého hejtmana v netradičním světle. Příběh nejslavnějšího českého vojévůdce se odehrává na pozadí barvitého dějinného panoramatu, jež pomáhá porozumět Žižkovu vnitřnímu světu a motivaci jeho činů. Husitský válečník vystupuje na stránkách knihy jako polní velitel, jehož fenomenální úspěchy vyrůstají nejen z geniálního strategického uvažování a jedinečné schopnosti zvolit překvapivá řešení, ale i z oddanosti jeho bojovníků a nesporného charismatu, které mu nemohou upřít ani jeho nepřátelé. Sám sebe přitom vnímá jako hluboce věřícího bojovníka, naplňujícího boží vůli vždy a všude. Již v průběhu svého života se stává ikonou stoupenců husitského programu a zároveň objektem nenávisti svých protivníků.

**Kvíčalová, A. (2019). *Listening and Knowledge in Reformation Europe: Hearing, Speaking and Remembering in Calvin's Geneva*. Londýn: Palgrave Macmillan.
ISBN: 978-3-030-03837-3**

This book investigates a host of primary sources documenting the Calvinist Reformation in Geneva, exploring the history and epistemology of religious listening at the crossroads of sensory anthropology and religion, knowledge, and media. It reconstructs the social, religious, and material relations at the heart of the Genevan Reformation by examining various facets of the city's auditory culture which was marked by a gradual fashioning of new techniques of listening, speaking, and remembering. Anna Kvíčalova analyzes the performativity of sensory perception in the framework of Calvinist religious epistemology, and approaches hearing and acoustics both as tools through which the Calvinist religious identity was constructed, and as objects of knowledge and rudimentary investigation.

¹ Texty anotací jsou převzaty od nakladatelů a oficiálních distributorů knih. Redakčně upraveno.

The heightened interest in the auditory dimension of communication observed in Geneva is studied against the backdrop of contemporary knowledge about sound and hearing in a wider European context.

Patschovsky, A. (2018). *Bludiště pravé víry: Sektáři, kacíři, reformátoři ve středověkých Čechách*. Praha: Argo. ISBN: 978-80-257-2661-7

Soubor studií předního německého medievisty je věnován problematice pozdně středověké hereze, kacírství a husitské revoluce ve středověkých Čechách. Autor v nich rozkrývá proměnu pohledů středověkých teologů na herezi od konce 13. století. Zároveň si ale všímá samotných náboženských představ „heretiků“, především valdenství. Středověké hereze přitom pojímá jako výraz disidentství, zaměřeného proti autoritativním přístupům katolické církve, a jako hledání alternativ a pravých náboženských ideálů. V tomto duchu jsou vedeny i jeho pohledy do nitra husitské reformace, kterou považuje za skutečnou náboženskou revoluci. Přínos Patschovského přístupu spočívá ve skutečnosti, že husitskou revoluci nazírá v širokém evropském kontextu, aniž by přitom potlačoval její jedinečnost.

Rokyta, J. (2018). *Podoby eklesiologie v českém reformním hnutí*. Hradec Králové: Královéhradecká diecéze Církve československé husitské. ISBN: 978-80-906490-6-4

Publikace přibližuje proměny církve v době počátku české reformace a to v tématech Matěj z Janova, Jan Hus, Jakoubek ze Stříbra, Chápání apoštolů a prvotní církve, Postoj českého reformního hnutí k nápravě církve skrze světskou moc, Pojetí tradice a Písma u husitských radikálů a Pojetí církve u husitských radikálů. Publikace je založena na usilovném studiu početné odborné literatury i pramenů. Na stránkách zaznívají názory předních domácích i zahraničních teologů a historiků, které jsou doplněny o citáty z ukázek relevantních teologických traktátů. Autor prokázal detailní znalost zkoumané problematiky v plné šíři takových zákoutí středověké teologie, jako je kupříkladu učení o Antikristu, problematika ideálu prvotní církve či pojetí církve jako takové se specifiky u jednotlivých prezentovaných postav zkoumaného období a prostoru.

Baťová, E. (2018). *Písně bratra Jana Augusty: Druhá tvář bratrské hymnografie*. Praha: KLP. ISBN: 978-80-87773-56-7

Zpěv Jednoty bratrské je tradičně znám na základě kancionálů vycházejících z redakce Jana Blahoslava (1523–1571), které byly tištěny po celou druhou polovinu 16. století. Ve stínu tohoto bohatého pramenného materiálu, který můžeme označit jako „známou tvář“ bratrské hymnografie, stojí však starší či bratrskou cenzurou odmítnuté písněvé soubory, o kterých toho víme jen velmi málo. Unikátními zástupci ztracené vrstvy (tj. jakési „druhé tváře“) bratrského zpěvu jsou rukopisy, jež pořídil přední bratrský biskup a pozdější Blahoslavův oponent Jan Augusta (1500–1572) v době svého věznění na Křivoklátě. Kniha si klade za cíl zmapovat tuto ztracenou či cíleně potlačenou vrstvu bratrského zpěvu. Vedle některých Augustových liturgických prací sem patří rovněž část bratrské rukopisné knižní kultury a řada zpěvníků české větve Jednoty vytvořených před přesunutím těžiště

církve na Moravu (tj. před rokem 1550). Hlavní pozornost je však věnována liturgické a hymnografické reformě Jana Augusty, která ve své době představovala odvážný a komplexní reformační projekt, dějinnými okolnostmi takřka dokonale udušený. Druhou část monografie tvoří edice rukopisu Registra písní. K edici je připojena rekonstrukce části hudební složky tohoto rukopisu, a to vánoční tropované sekvence Dieky již nyní vzdáváme, a podrobný soupis repertoáru Písní bratra Jana Augusty z roku 1562.

Marek, J. (2017). *Václav Koranda mladší: Utrakvistický administrátor a literát*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny. ISBN: 978-80-7422-586-4

Univerzitní mistr, církevní úředník a autor mnoha polemických spisů, Václav Koranda mladší (kolem 1425–1519), byl čelným představitelem třetí generace českého utrakvismu. Zemřel krátce předtím, než do Čech začaly pronikat první reformační myšlenky z německých zemí. Utrakvismus v této době velké věroučné inovace nepřinášel, Koranda se nicméně velmi aktivně podílel na vymezování kališnických pozic vůči protivníkům z řad katolíků i radikální reformace. Historik Jindřich Marek ve své monografii věnuje pozornost zejména Korandově osobní knihovně, z níž se dodnes dochovalo více než sedmdesát svazků. Sledované období bylo z hlediska vývoje knižní kultury v mnoha ohledech převratné: vedle rukopisů se jako komunikační médium stále více prosazovaly tištěné knihy. Významné kulturní změny přelomu 15. a 16. století se projevil jak v Korandově literární činnosti, tak i ve skladbě jeho knihovny.

Čornej, P, Dragoun, M, Homolková, M., Mutlová, P., Pytlíková, M., Studničková, M., & Voleková, K. (2016). *Tabule staré a nové barvy Mikuláše z Drážďan ve staročeském překladu*. Praha: Scriptorium. ISBN: 978-80-88013-41-9

V době těsně před vypuknutím husitské revoluce vznikl v Praze latinský traktát Mikuláše z Drážďan „Tabule veteris et novi coloris“, který se pomocí kombinace obrazu a slova kriticky vyjadřoval ke stavu církve. O jeho popularitě svědčí řada opisů, mj. dva staročeské – pod názvem „Tabule staré a nové barvy“. Jejich kritickou edici přináší tato publikace. Úvodní studie zasazují Tabule do historického, kodikologického a ikonografického kontextu, zkoumají vztah latinského a českého textu a věnují se struktuře a jazyku českého překladu. V obrazové příloze jsou reprodukována všechna folia obou verzí tabulí. Kniha je vybavena rejstříkem osob.

Fudge, T. A. (2016). *Jerome of Prague and the Foundations of the Hussite Movement*. New York: Oxford University Press. ISBN: 978-0-19-049884-9

The life and work of Jerome of Prague has been overlooked outside Czech historiography, but it represents an important chapter in the understanding of late medieval European history. Thomas A. Fudge makes a case for the central importance of Jerome, peer of Jan Hus, by reconstructing his biography using the original Latin and Czech sources and drawing significantly upon German, French, English and Czech scholarship. The book traces the development of his life, paying special attention to the controversies he caused at the universities of Paris, Cologne, Heidelberg, Vienna, and Prague. Of particular note are the two heresy

trials in which Jerome was a defendant (Vienna 1410 and Constance 1415/16). Fudge situates Jerome within the philosophical conflicts of the late fourteenth and early fifteenth centuries. He argues that Jerome is not only an important component in the intellectual history of the Middle Ages, and a leading personality in the church's war on heresy, but that he is also an essential influence on the development of the Hussite movement in Bohemia. As the Italian humanist Poggio Bracciolini remarked after hearing Jerome speak at the Council of Constance in 1416, „this was a man to remember.“ Jerome of Prague and the Foundations of the Hussite Movement brings to life a little known but indisputably significant figure of the late Middle Ages.

Soukup, P. (2015). *Jan Hus: Život a smrt kazatele*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny.

ISBN: 978-80-7422-374-7

Když se Janu Husovi blížila čtyřicítka, zdál se být na vrcholu slávy a vlivu. Známý kazatel v Betlémské kapli a bakalář svaté teologie se těšil podpoře královského dvora i přátelství pražského arcibiskupa. Brzy ale přišly potíže: udání, procesy, klatba, vyhnanství a po něm odchod do Kostnice. Tam byl Hus nakonec uvězněn a upálen jako kacíř. Po celý život se přitom zabýval stejnými myšlenkami jako otcové kostnického koncilu – jak napravit zlořády v církvi, sužované papežským schizmatem a nedůstojným životním stylem kleriků. Co tedy otcové koncilu shledali na Janu Husovi tak nebezpečným, že jej poslali na smrt v plamenech? Kniha se zabývá genezí rozsudku a hledá jeho příčiny v osobitých rysech Husovy životní dráhy a veřejného působení. Líčí jeho úspěch a pád: jakými cestami se mu podařilo získat si proslulost a vytvořit okruh stoupců, a proč to přilákalo pozornost strážců dogmatu. Jan Hus je tu chápán jako příklad veřejně angažovaného učenice, který se kvůli své popularitě dostane do vážných potíží. Zachytit život a smrt kazatele znamená zároveň dozvědět se něco o pozdně středověké společnosti, jejím chápání světa, vnitřním napětí a předsudcích. V roce 2018 vyšel v nakladatelství Purdue University Press anglický překlad tohoto českého vydání.